

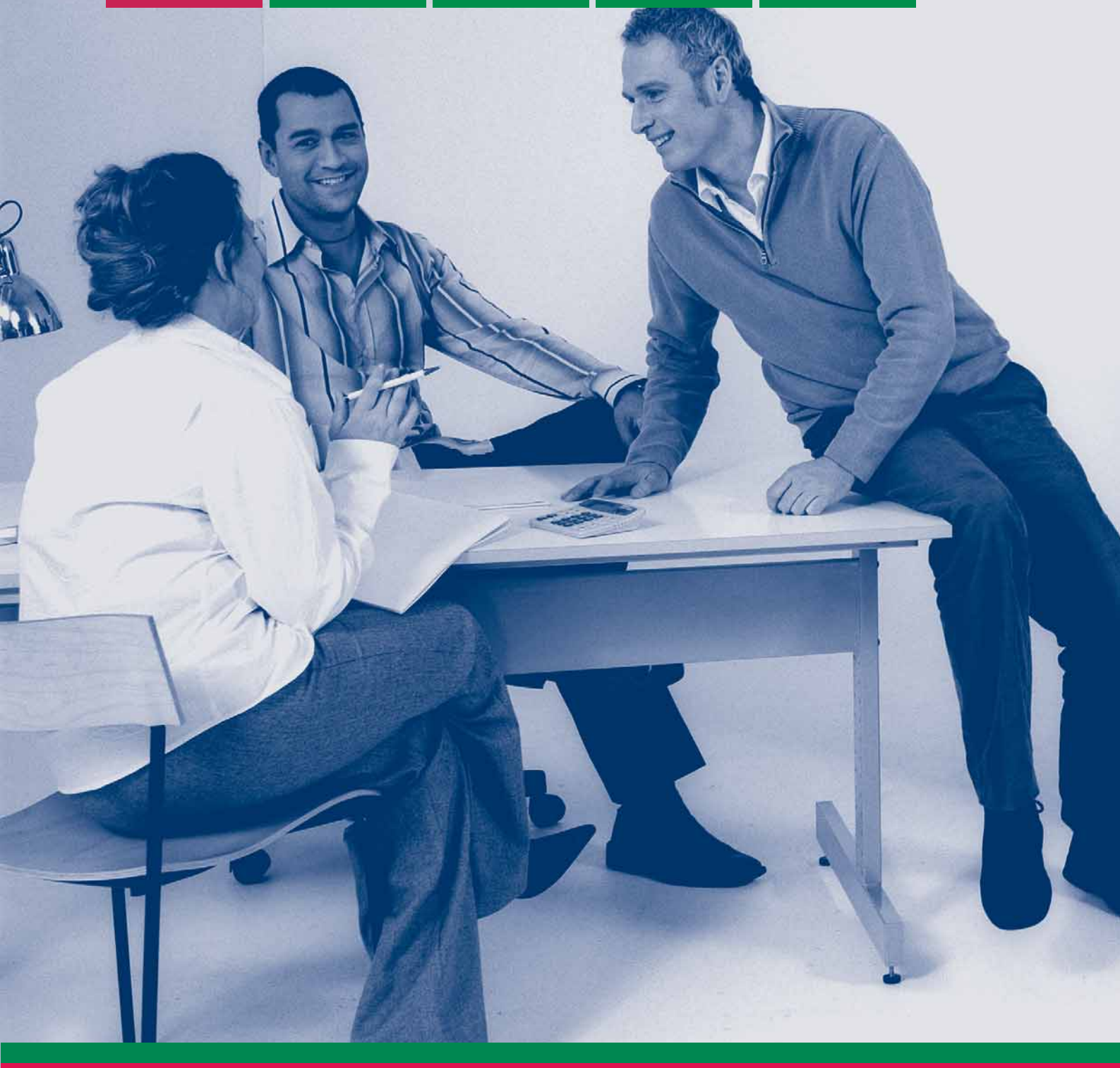
Jurister

Civilekonomer

Systemvetare

Personalvetare

Samhällsvetare

ARBETSMARKNADEN
FÖR JURISTER

Jusek

Innehållsförteckning

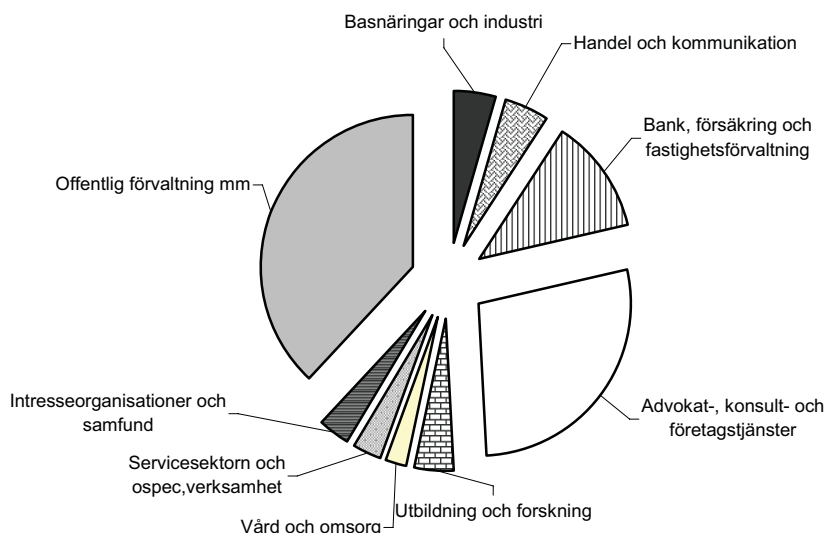
Om arbetsmarknaden för jurister.....	2
Rättsväsende	3
Notariatjänstgöring	3
Advokat.....	3
Offentlig förvaltning, myndigheter och kommuner	4
Privat tjänst.....	4
Juridisk forskning.....	4
Internationellt arbete.....	5
Kort om löner	6
De senaste årens utveckling	7
Läget idag – överskott	8
Läget om fem år – balans med brist på erfarna jurister	9
Utbildning och antal examinerade	10
Arbetsmarknaden för nyexaminerade jurister under femton år sedan 1990.....	11

Författare till denna skrift är direktör Göran Boldt, som är ansvarig vid Juseks kansli för arbetsmarknads- och utbildningspolitiska frågor. Källorna i rapporten är Juseks egna undersökningar och bearbetningar av SCB:s statistik samt specialkörningar från SCB:s sysselsättningsregister, RAMS.

Rapporten är producerad i oktober 2005.

Om arbetsmarknaden för jurister

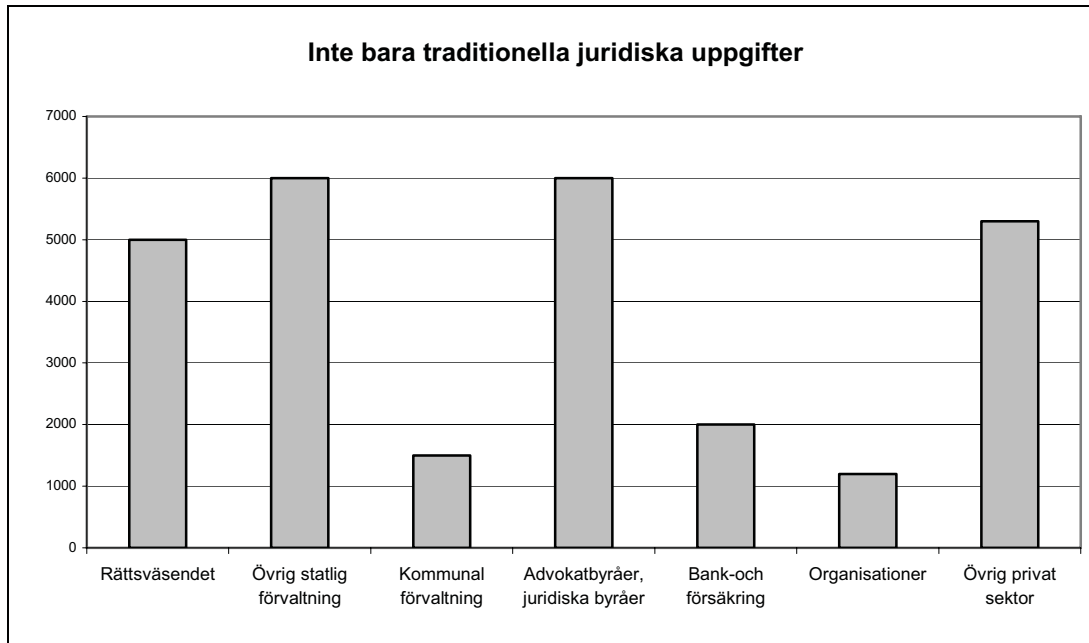
Arbetsmarknaden för jurister är bred och man hittar jurister på många olika arbetsplatser, såväl inom den offentliga sektorn som i den privata sektorn. Av de cirka 27 000 yrkesverksamma juristerna arbetar knappt hälften inom yrken som formellt kräver en juris kandidatexamen, det vill säga en särskild juridisk yrkesexamen.

Även om rättsväsendet är en stor och viktig del av juristernas arbetsmarknad så sysselsätts numera mer än hälften av alla jurister inom andra områden i arbetslivet. Jurister arbetar inte enbart inom rättsväsendet med juridiska arbetsuppgifter utan också i statliga och kommunala förvaltningar, i banker, försäkringsbolag, industriföretag, intresseorganisationer och olika tjänsteföretag.

Juristens generella kompetens med sin speciella förmåga att strukturera och lösa problem är användbar inom många områden. Som exempel kan nämnas ekonomiska arbetsuppgifter, utredningsarbete, personaladministrativa uppgifter eller arbetsuppgifter inom utbildnings-, informations- och medieområdet. På dessa jobb som inte förutsätter juridisk utbildning konkurrerar juristerna med andra akademiker främst ekonomer, personalvetare och andra samhällsvetare.

Av samtliga sysselsatta jurister är 12 000 kvinnor (44 %) och 15 000 män (56 %). Medan merparten av kvinnliga jurister arbetar inom den offentliga sektorn (52 %) återfinns merparten av männen inom den privata sektorn (63 %). Staten sysselsätter 33 procent av männen och 45 procent av kvinnorna. Den kommunala sektorn sysselsätter endast 4 procent av männen och 7 procent av kvinnorna.

Rättsväsende

Cirka 5 000 av Sveriges jurister arbetar inom rättsväsendet. Hit hör klassiska juristyrken som domare, åklagare och kronofogde. Gemensamt för behörighet till dessa yrken är att det krävs en juris kandidatexamen samt att man genomgått notarietjänstgöring. Det krävs också svenskt medborgarskap. Ytterligare ett yrke inom rättsväsendet där man kan ha juristutbildning är polischef.

Notarietjänstgöring

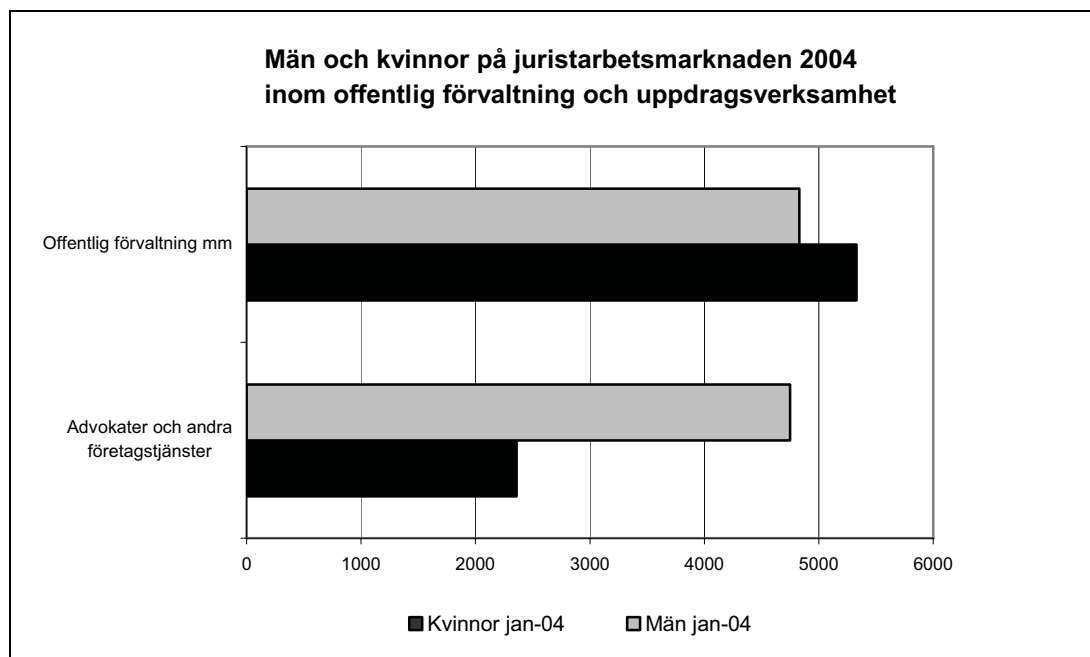
Notarietjänstgöringen är en domstolspraktik som omfattar två år och kan genomås efter avslutad jur. kand.-utbildning. Hela eller större delen av tjänstgöringen görs vid en tingsrätt eller länsrätt. Ett halvt år av tjänstgöringstiden kan ibland göras vid kronofogdemyndighet, riksskatteverket, allmänna reklamationsnämnden eller annan myndighet och efter prövning kan också högst sex månaders juridiskt arbete hos annan arbetsgivare tillgodoräknas som notarietjänstgöring. Notariemeriteringen är ett formellt krav för de flesta tjänster inom rättsväsendet och anses vara en värdefull merit även på andra områden. Ungefär en tredjedel av de nytexaminerade juristerna genomgår notarietjänstgöring. De senaste åren har antalet notarietjänster minskat till omkring 600 per år. Då notarietjänsterna fortfarande huvudsakligen tillsätts efter betyg från juristutbildningen är betygshetsen under juristutbildningen mycket stor.

Advokat

Cirka 6 000 jurister i Sverige arbetar inom advokatbyråer och juridiska byråer. Dessa arbetar som advokater eller juridiska biträden och hjälper allmänheten, företag och organisationer i olika typer av juridiska frågor. Man kan exempelvis arbeta inom familjerätt (testamenten, vårdnadstvister etc.), affärsrätt (avtalsfrågor, konkurser, börsintroduktioner m.m.) eller brottmål (till exempel som försvarare i domstol). För att ha rätt att kalla sig advokat krävs att man är medlem i Sveriges Advokatsamfund. För medlemskap i Advokatsamfundet krävs medborgarskap i något EES-land, en svensk jur. kand.-examen eller motsvarande nordisk utbildning samt fem års väl vitsordad praktisk juridisk verksamhet. Enligt ett EG-/EU-direktiv kan den som är advokat i ett medlemsland – med vissa begränsningar – också arbeta som advokat i andra medlemsländer.

Offentlig förvaltning, myndigheter och kommuner

Juristernas förmåga till överblick och utredning av problem har alltid varit uppskattad inom offentlig förvaltning. Inom den statliga förvaltningen finns juristerna exempelvis i riksdagen, departement, centrala ämbetsverk, länsstyrelser, affärsverk, i skatteförvaltningen och på försäkringskassan. Arbetsuppgifterna varierar beroende på arbetsområdet. Exempel på uppgifter är att bereda, föredra och verkställa politiska beslut, handläggning av ärenden, utredningar, förhandlingar, avtals- och personalfrågor. En hel del jurister arbetar också som tjänstemän inom social omsorg och kriminalvård.

Privat tjänst

En stadigt växande del av juristerna arbetar i privat tjänst och då främst inom försäkringsbolag, banker, finansbolag, organisationer, industri- och handelsföretag. Juristen gör utredningar, upprättar eller granskar kontrakt och andra rättsliga handlingar, förhandlar eller för processer. Arbetsuppgifterna varierar med branscherna. I vissa fall rör det sig om rent juridiskt arbete, främst som bolagsjurist. I andra fall är det juridiska arbetet förenat med ekonomiska och administrativa inslag, till exempel inom skatterättsens område. Fler och fler jurister arbetar inom informations-, medie- och it-bolag och det förekommer också att man arbetar som fastighetsmäklare eller i bevaknings- och inkassoföretag. Arbetsrätt är ett viktigt rättsområde dels inom företagets personalavdelningar dels inom fackföreningar och arbetsgivarorganisationer. Immaterialrättsligt arbete kan röra utredningar i patent- och varumärkesärenden, licensavtal och försäljning av know-how och är extra viktigt då företag träffar avtal med kunder och leverantörer i andra länder, skickar ut personal eller etablerar sig utomlands.

Juridisk forskning

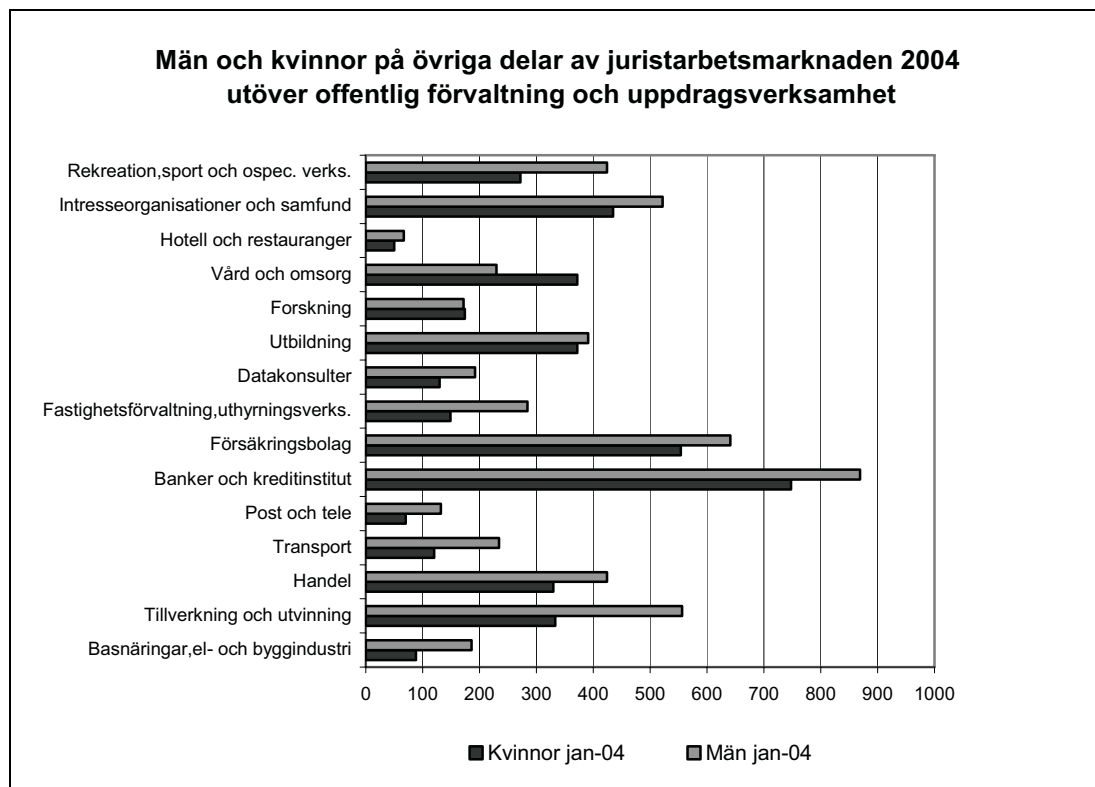
Jurister med forskarexamen arbetar i första hand på universitetet som lärare och forskare. Forskarna analyserar hur gällande rättsregler tillämpas och hur reglerna kan behöva ändras. Därmed är forskningsresultaten till nytta för rättsväsendet och de kan också vara till nytta för lagstiftaren inför lagändringar. Samhällets snabba förändring har ökat behovet av juridisk forskning. Under lång tid har endast ett fåtal yngre jurister per år disputerat (avlagt juris doktorsexamen). Eftersom ganska många av lärarna och forskarna i juridik pensioneras under de

närmaste åren kommer behovet av vetenskapligt meriterade jurister att vara stort under flera år framöver.

Internationellt arbete

Varje år antar UD några jurister till sin handläggarutbildning. Jurister kan också arbeta inom internationella organisationer (till exempel FN, EU och Europarådet) med exempelvis folkrätt, EU-rätt, mänskliga rättigheter, affärsrätt eller inom något annat internationellt specialområde. Kraven på utbildning, språkkunskaper och yrkeserfarenhet är som regel höga för dessa tjänster. Flera av de större advokatbyråerna i Sverige har filialer utomlands eller samarbete med utländska byråer, vilket ger möjlighet till internationell karriär för svenska affärsjurister.

Jurister med kunskaper inom utländsk och internationell rätt i kombination med goda språkkunskaper efterfrågas allt mer. Det behöver däremot inte innebära att arbetet är förlagt utomlands. I och med Sveriges medlemskap i EU behöver myndigheter, företag och organisationer välutbildade tjänstemän som behärskar europeisk rätt. Även i andra diplomatiska, politiska och affärsmässiga sammanhang behövs jurister med internationella kunskaper. Enligt ett EU-direktiv kan en advokat från något medlemsland i EES utöva sitt yrke också i andra medlemsländer. För att arbeta i ett lands rättsväsen, till exempel som domare eller åklagare, ska man däremot i regel vara medborgare i landet. Man måste också uppfylla särskilda krav på utbildning och kunskaper i landets språk.

Kort om löner

Den rekommenderade ingångslönen våren 2005 i privat sektor är 23 000 kr/mån för nyexaminerade jurister och 25 500 kr/mån för notariemeriterade jurister. I statlig och kommunal sektor är motsvarande ingångslöner 21 500 kr/mån respektive 23 500 kr/mån.

Enligt Juseks arbetsmarknadsundersökning 2005 är medianlönen vid anställningstillfället för jurister examinerade läsåret 2003/04 19 500–20 850 kr/mån beroende på arbetsmarknadssektor. Lönen för nyanställda notarier är 18 500 kr/mån under det första året och 21 300 kr/mån under det andra året.

Löneutvecklingen är betydligt bättre för privatanställda än för offentligt anställda jurister. Bland de jurister som tog examen för tio år sedan var medianlönen år 2004 för privatanställda cirka 38 000 kr/mån, för statligt anställda cirka 30 000 kr/mån och för de kommunalt anställda cirka 29 000 kr/mån.

För de jurister, som tog examen för drygt tjugo år sedan, är medianlönen år 2004 i privat tjänst cirka 45 000 kr/mån, i statlig tjänst cirka 35 000 kr/mån och i kommunal tjänst cirka 34 000 kr/mån.

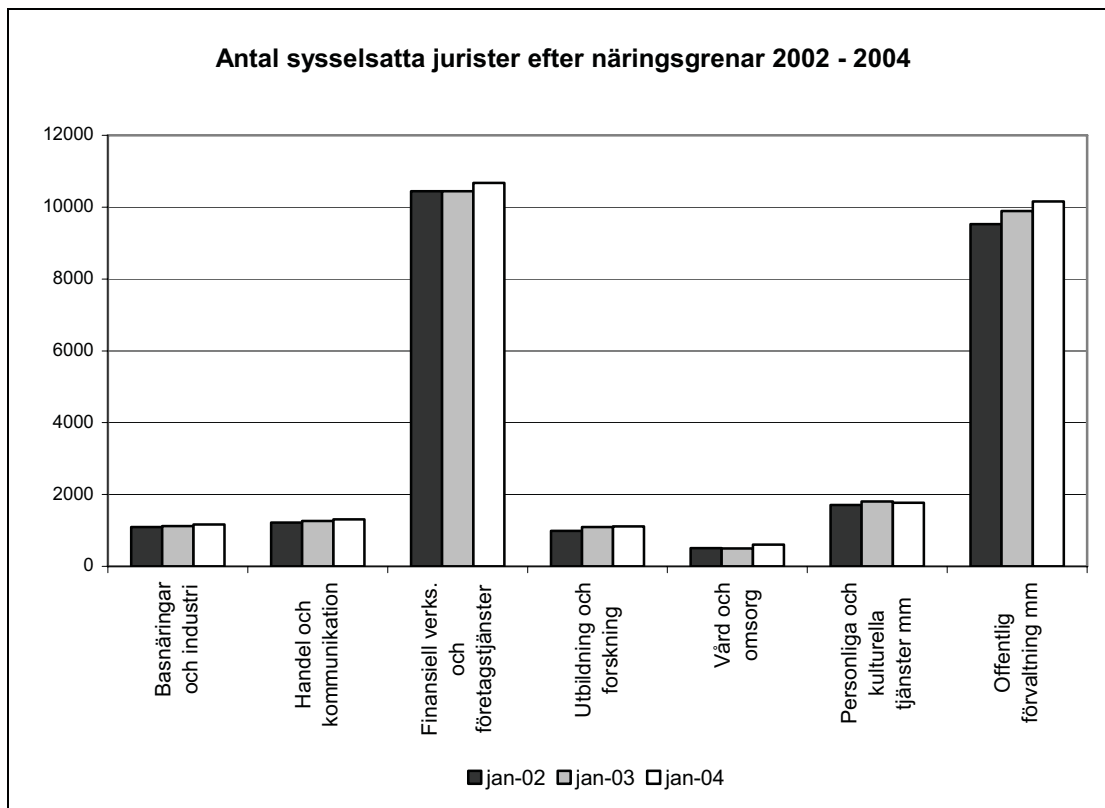
För mera detaljerad information om löner för olika befattningar och sektorer hänvisas till Juseks årliga lönestatistik.

De senaste årens utveckling

Utvecklingen under de senaste åtta åren har inneburit att antalet förvärvsarbetsjurister ökat med 40 procent. Tillväxten gäller inom alla sektorer utom rättsväsendet och skatte- och exekutionväsendet. Den kommunala sektorn har dock fortfarande mycket få jurister.

Det är således främst inom den privata tjänstesektorn och inom den statliga förvaltningen som antalet jurister ökar. Medan ökningen inom den privata tjänstesektorn främst rör områden inom konsult- och uppdragsverksamhet så gäller ökningen inom statsförvaltningen hela området utom de traditionella rättsområdena. En viktig förklaring till den statliga expansionen är Sveriges anslutning till EU, som efter en viss fördröjning har föranlett ett ökat behov av jurister sedan slutet av nittiotalet.

Mellan 2002 och 2003 är det nästan uteslutande inom den offentliga sektorn som antalet sysselsatta jurister ökar. Effekterna av it-kraschen och lågkonjunkturen präglar också juristkåren.

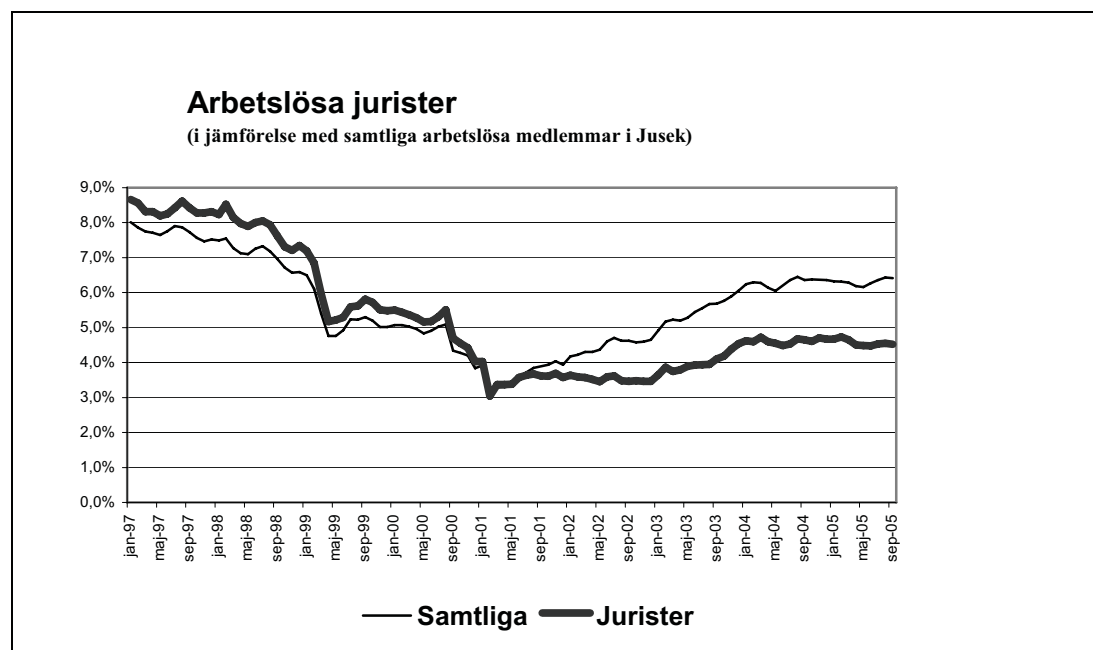
Läget idag – överskott

Enligt förbundets löpande arbetsmarknadsstatistik har juristerna den lägsta arbetslösheten inom förbundet det senaste året eller ca 4,5 procent mot drygt ca 6 procent beräknat på förbundets samtliga medlemmar. Den öppna arbetslösheten för nyexaminerade jurister är i den senaste arbetsmarknadsundersökningen (mars 2005) 11 procent.

Även om rättsväsendet är en stor och viktig del av juristernas arbetsmarknad så sysselsätts mer än hälften av alla jurister inom andra områden i arbetslivet. Problemet är att juristen ofta uppfattas som specialutbildad enbart för rättsväsendets behov.

Notariemeriteringen har fortfarande stor betydelse för juristens fortsatta karriär även om tjänstgöringen inte är avgörande för möjligheterna att få arbete efter examen. Då notarietjänsterna fortfarande huvudsakligen tillsätts efter betyg från juristutbildningen är betygshetsen under utbildningen mycket stor. Dessutom har antalet notarieplatser minskar p.g.a. myndigheternas sparåtgärder och jämfört med cirka 750 notaries vid millennieskiftet finns nu knappt 650. I regeringens sysselsättningspaket har resurser avsatts för ytterligare 100 notarieplatser under åren 2006 och 2007.

Sammantaget visar detta en arbetsmarknad med visst överskott.

Läget om fem år – balans med brist på erfarna jurister

Åldersstrukturen i vissa juristyrken pekar på ganska stora pensionsavgångar framöver. Antalet pensionsavgångar ökar för att omkring 2010 och under flera år därefter uppgå till motsvarande knappt en halv årskull av examinationen, vilken för närvarande är cirka 1 200 personer. Av dessa har knappt ettusen yrkesexamen jur.kand. De generella magister- och kandidatamina uppgår till sammanlagt 300amina. Det förekommer att en och samma person har avlagt fleraamina, dock inte under samma läsår.

Behovet av jurister för juridiska arbetsuppgifter väntas öka de närmaste åren och motsvarar cirka en fjärdedel av nuvarande examination. Juristens generella kompetens med sin speciella förmåga att strukturera och lösa problem är användbar inom många andra områden inte minst inom informationsområdet.

Antalet jurister inom den statliga förvaltningen utanför rättsområdet antas fortsätta att öka. Den svenska anslutningen till EU har inneburit fler arbetsmöjligheter för jurister men rekryteringen sker som regel bland jurister från rättsväsendet eller departementen. Inte minst efterfrågas jurister med kunskaper om utländsk och internationell rätt samt med goda språkkunskaper i växande omfattning såväl i Sverige som inom det internationella arbetsfältet.

På den kommunala sektorn ökar behovet av juridisk kompetens, vilket borde innebära att fler jurister får anställning där. Även om den privata sektorn anställer allt fler jurister kommer det fortfarande att finnas få jurister inom till exempel industriföretag. Tjänsteproducerande företag, däribland banker och försäkringsbolag, revisions- och advokatbyråer, it-, media- och konsultbolag väntas däremot ha ett växande behov av jurister.

Sammantaget talar detta för en arbetsmarknad i balans med brist på erfarna jurister.

Utbildning och antal examinerade

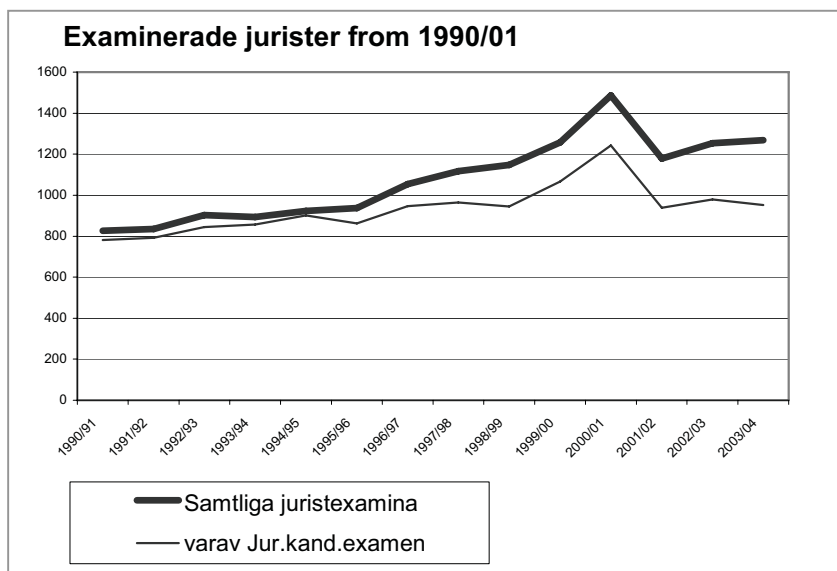
Utbildningen till jurist är en bred akademisk utbildning som ger en god grund för arbete inom en rad olika områden. Juristutbildningen är numera till stor del inriktad på problembaserad inläring med många praktiska övningar och fallstudier. Det ger studenterna en god förmåga att strukturera och lösa problem, något av ett kännetecken för juristen i yrkeslivet. Detta gör att juristen kan arbeta med många andra uppgifter än de som direkt handlar om lag och rätt. Yrken som formellt kräver en jur. kand-examen finns inom rättsväsendet (domare, åklagare, advokat) och inom exekutionsväsendet (kronofogde).

Det finns två olika former av juristutbildningar i Sverige. Utbildningarna leder antingen till en yrkesexamen i juridik (juris kandidat- examen) eller till en generell magister-, kandidat- eller högskoleexamen i juridik eller rättsvetenskap.

Juris kandidat- utbildningen finns vid universiteten i Uppsala, Lund, Stockholm, Göteborg, Umeå och numera även Örebro. Utbildningen omfattar 180 poäng och leder till en juris kandidatexamen. För behörighet till notarietjänstgöring och anställning inom rättsväsendet samt till advokatyrket är denna examen ett krav. För en rad övriga juristbefattningar är dessutom fullgjord notariemeritering en merit, varför avlagd yrkesexamen i realiteten blir ett krav. Inom ramen för jur.kand.-utbildningen läser man bland annat konstitutionell rätt, civilrätt, straffrätt, processrätt, förvaltningsrätt, skatterätt, internationell rätt, EU-rätt, ekonomi samt rättsfilosofi och rättshistoria. Utöver detta tillkommer valfria fördjupningskurser, till exempel EU-rätt och kommersiell avtalsrätt.

Övriga juridiska utbildningar leder till en generell examen. Affärsjuridisk utbildning med europeisk inriktning (160/180 p) ges vid Linköpings universitet och affärsrättsligt program med internationell inriktning (180/200 p) vid högskolan i Jönköping samt utbildning för rättsvetenskap vid universiteten i Luleå och Örebro (120/160 p). Språk-juridik programmet leder till en magisterexamen i språk med juridisk inriktning (160 p) och ges vid Stockholms universitet. Därutöver finns grundläggande rättsutbildning som omfattar 80 p vid de universitet som ger jur.kand.-utbildningen. Till skillnad från jur. kand.-programmen ger inte dessa utbildningar den formella behörighet som krävs för notarietjänstgöring och en fortsatt karriär inom rättsväsendet. Bland annat saknas utbildningsmoment i straff- och processrätt.

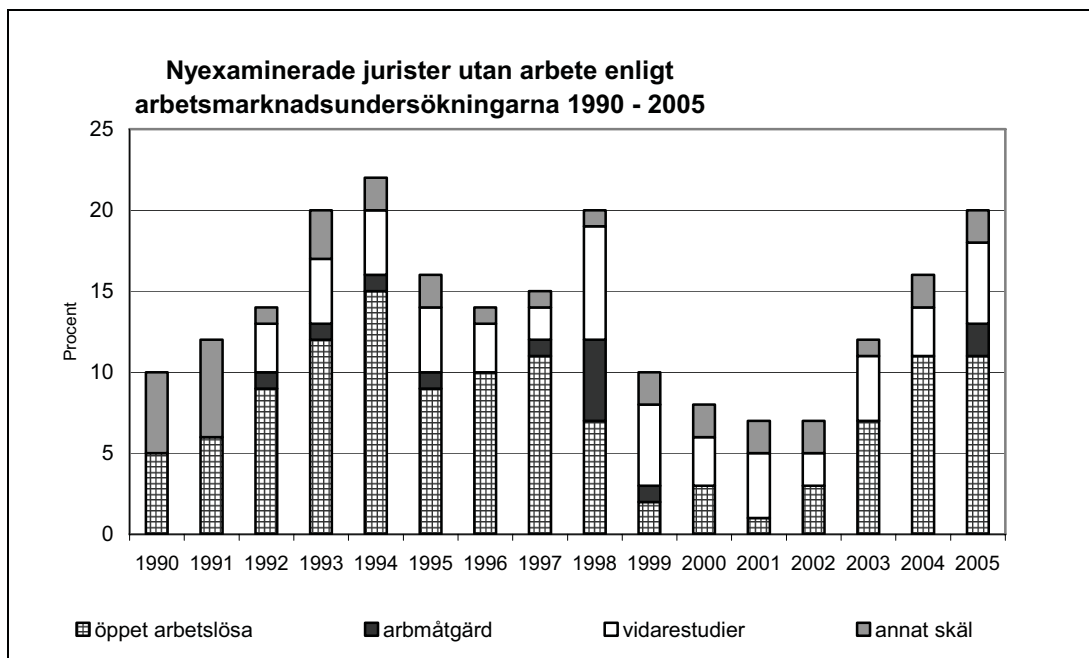
Bilden nedan visar samtliga juristexamina. Läsåret 2003-04 avlades 957 Jur.kand.examina, 205 magisterexamina och 115 kandidatexamina.

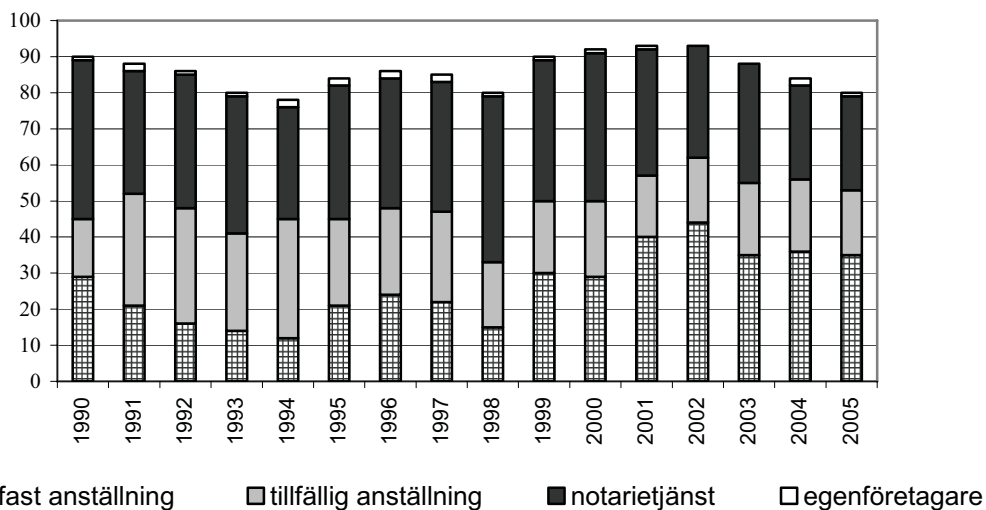
Arbetsmarknaden för nyexaminerade jurister under femton år sedan 1990

Jusek undersöker varje år hur det går för dem som nyligen tagit examen, när de kommer ut på arbetsmarknaden. Majoriteten av de nyexaminerade juristerna har fått kvalificerade arbeten som motsvarar utbildningen. De senaste åren har det dock varit ganska tufft att få det första jobbet och arbetslösheten har ökat generellt för akademiker. Den öppna arbetslösheten för nyexaminerade jurister är i år 11 procent.

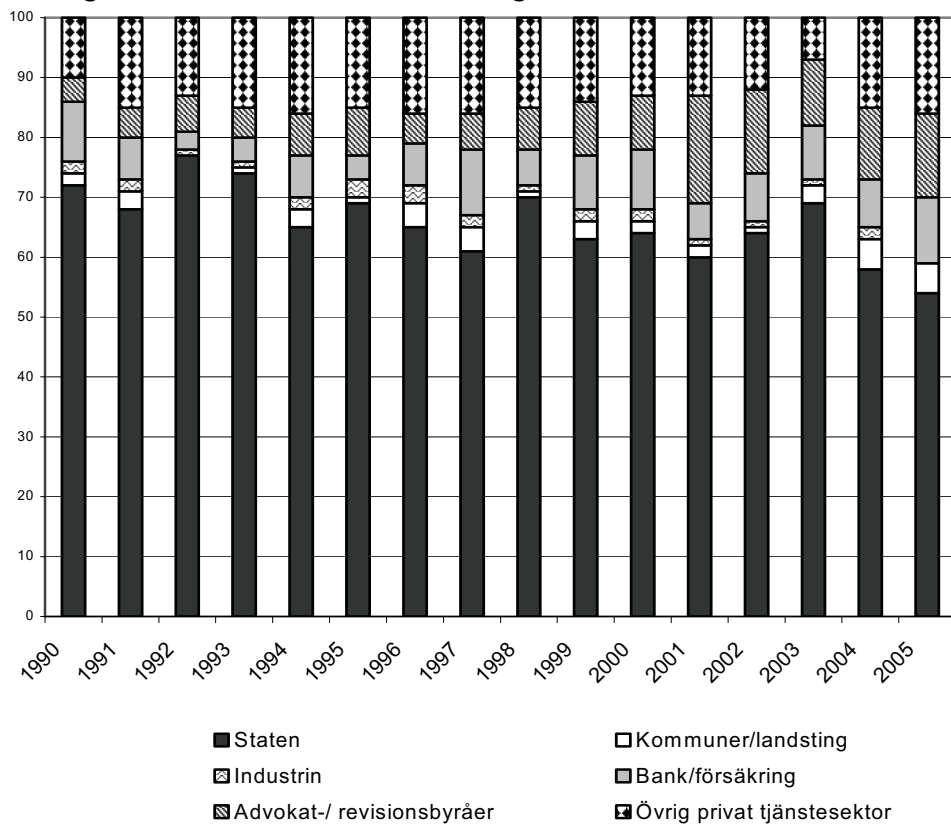
En fjärdedel av de nyexaminerade har andra arbetsuppgifter än strikt juridiska. Det är ekonomiska arbetsuppgifter, utredningsarbete, personaladministrativa uppgifter eller uppgifter inom utbildnings-, informations- och mediaområdet.

**Arbete för nyexaminerade jurister enligt
arbetsmarknadsundersökningarna 1990-2005**

**Bransch för förvärvsarbetande nyexaminerade jurister
enligt arbetsmarknadsundersökningarna 1990 - 2005**

Jusek är fackförbundet för jurister, civilekonomer, systemvetare, personalvetare och samhällsvetare. Vi är medlemmar i SACO och är partipolitiskt obundna. Vi är ett av de största förbunden för akademiker i Sverige och våra medlemmar finns på många olika arbetsplatser inom både privat och offentlig sektor. Du kan vara medlem i Jusek som medarbetare, chef, egenföretagare och student. Vi är ditt stöd genom hela karriären.

Jusek stärker medlemmarnas konkurrenskraft. Vi träffar kollektivavtal, företräder dig i konflikter med arbetsgivaren och ger dig verktygen att själv påverka din lön, dina anställningsvillkor och din karriär.

Jusek strävar alltid efter att finna lösningar så nära den enskilde medlemmen som möjligt. Våra medlemmar ska jobba i effektiva och professionella verksamheter som ger möjlighet till kvalificerade arbetsuppgifter och kontinuerlig kompetensutveckling. I en effektiv verksamhet sätts lönen nära medarbetaren. Cheferna måste ha tydligt mandat i lönesamtalet. Lönen ska grunda sig på ansvar, kompetens och prestation. Kvinnor och män ska kunna göra karriär på lika villkor. Befattningsdiskriminering och osakliga löneskillnader hör inte hemma i någon verksamhet.